

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Proponitur ratio dubitandi, & referuntur sententiæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

orationem habere ex charitate efficaciam merendi, quando meritoria est, & hoc docet D. Thomas: non autem omnis oratio ex charitate procedens meritoria est, ut ex ipso iam vidimus.

Objicies quarto contra ultimam conclusionem: Voluntarium in causa sufficit ad peccatum, & per consequens ad meritum, ut communiter docent Theologi in Tract. de peccatis, vanitatem declarant exemplis: Sed in instanti extrinseco vitæ Christi, & intrinseco mortis, mors fuit ei voluntaria in causa, nimirum ab actu libero suæ voluntatis, quo se causis mortis subiecit: Ergo in illo instanti Christus meruit.

Respondeo distinguendo Majorem: Voluntarium in causa sufficit ad meritum, si adfuerint omnes conditiones ad meritum requisitæ, concedo Majorem. Si desit aliqua conditio, nego Majorem. In instanti autem extrinseco vitæ Christi, & intrinseco mortis desit aliqua conditio ad meritum necessaria, scilicet status viæ, anima enim à corpore separata in statu viæ amplius non est, unde 2. ad Cor. 5. dicitur: Dum sumus in corpore, peregrinamur à Domino; & ideo in illo instanti Christus non meruit, non defectu libertatis, sed quia illud instans erat extra viam Christi.

§. VI.

Corollarium notatu dignum.

Ex dictis inferes, Vulnus lateris Christo mortuo inflatum, non fuisse meritorium: licet enim fuerit voluntarium in causa (nam Christus dum viveret, hanc sui corporis transfixionem admittere voluit) non fuit tamen illatum Christo in statu merendi constituto, cum iam obisset, & anima abesset à corpore: unde acceptatio quidem ejus fuit meritoria; non tamen ipsum vulnus, ejusque perperissio.

Quod de merito diximus, negantes illud vulnus lateris Christi, æque dicendum est de satisfactione contra Vegam lib. 7. in Trident. cap. 18. qui censuit plagam illam fuisse satisfactoriam, etsi non meritoriam: sicut (inquit) anima in purgatorio post mortem sunt incapaces meriti, non tamen satisfactionis. Sed negandum est animas purgatorii satisfacere, cum tantum satisfaciuntur. Præterquam quod est magna disparitas inter animam perfectionis capacem cum sensu doloris, & corpus Christi animam & sensu doloris plane destitutum.

Advertendum tamen est, quod licet hæc plaga nec meritoria, nec satisfactoria fuerit, nobis tamen salutaria fuit, nam ut inquit S. Doctor infra qu. 50. art. 6. in corp. Quidquid contigit circa carnem Christi, etiam animam separatam, fuit nobis salutarium, virtute divinitatis unitæ. Hinc SS. Patres asserunt sanguinem de latere transfixo e ductum post Christi mortem, fuisse pretium nostrum ac redemptionem, & lavisse peccata nostra, unde vulnus illud saluberrimum dicitur, & S. Ambrosius in Psalm. 40. ait Christum vulneratum vitam produxisse ex vulnere. Item serm. 3. in Psalm. 118. asserit quod sicut in vineis Engaddi lignum est, quod si quis compungat, unguentum, seu balsamum emittit: Ita Christus compungus in cruce, balsamum per cavernam compunctionis erupit, & odorem remissionis peccatorum, & redemptionis effudit. Hinc etiam Guerricus Abbas serm. 4. in Ramis palmarum piissime hortatur fidelem animam, ut abscondatur in fossa humo juxta Prophetam monitum, hoc est in latere Christi transfixo. Non ad ipsum tantum (inquit) sed in

Tomus IV.

ipsum fuge. In foraminibus petra ingredi, in fossa humo abscondere, in ipsis manibus foratis, in fossa latere te ipsum recondere. Vulnus enim in latere Christi, quid nisi ostium in latere arce, salvandis à facie diluvij? Illud tamen figura, istud autem veritas, ubi non modo servatur vita mortalis, sed recuperatur immortalis. Ideo quippe latus suum pius & misericors aperuit, ut cruore vulneris vivificet, calor corporis resocillet, spiritus cordis quasi patenti & libero meatu aspires. Ibi tunc latebis, donec transeat iniquitas. Ibi nequaquam algebis, eo quod in visceribus Christi non frigescat Charitas, ibi delictis affluens, ibi gaudiis superest, &c.

Similia habet Lanpergius homil. 54. de passionem Domini, ubi fidelem alloquens, sic ait: Disce habitare in hoc vulnere lateris, si enim amica aut sponsa est anima tua, ubi suavior illi thalamus dormiendi, quam in hoc vulnere? si columba es, ibi locus est tibi ad nidificandum, si passer esse decreveris, nusquam tibi magis conveniens erit locus, ubi abstractam & solitariam vitam agas, quam in corde Christi. Si turtur es, & castus variisque gemitibus ad Deum suspiras, hic locus requiemis erit. Hic esuriens manna invenies, quod edas; sitiens hic fontem salutis invenies, ubi bibas: hic enim est fons paradisi, & à paradisi medio egrediens, & in fidelium se corda diffundens: est hic ostium arce, per quod intrant non perituri diluvio.

ARTICULUS II.

An Christus per actum Charitatis quo Deum diligebat, meruerit?

§. I.

Proponitur ratio dubitandi, & referuntur sententia.

Ratio dubitandi, eaque gravissima est, quia 40. de ratione actus meritorij est quod sit liber, cum libertas sit una ex conditionibus ad meritum requisitis: Sed actus charitatis quo Christus diligebat Deum, non erat liber, sed necessarius: Christus enim, ut potest clare & intuitu videns divinam essentiam, necessario diligebat Deum, cum Deus clare visus ad sui amorem necessiter, ut docet D. Thomas 1. 2. qu. 4. art. 4. his verbis: Voluntas videntis Dei essentiam, ex necessitate amat quicquid amat sub ordine ad Deum: sicut voluntas non videntis Dei essentiam, ex necessitate amat quicquid amat sub communi ratione boni quam novit. Ergo actus charitatis quo Christus diligebat Deum, non erat meritorius.

Mirum est quantum hæc difficultas Theologorum ingenia exerceat, & in quam varios dicendi modos eos abire compellat. In primis enim Vazquez argumenti difficultate oppressus, disp. 74. cap. 3. absolute negavit Christum per actum aliquem charitatis erga Deum meruisse: cumque dilectio proximi, non à charitate Theologica, sed à benevolentia erga proximum, in ejus sententia eliciatur, consequenter censet per nullum actum charitatis Theologicæ Christum meruisse.

Alii distinguunt duas dilectiones in Christo, utramque ad Dei bonitatem in se & ratione sui terminatam: unam regulatam scientiâ beatâ, aliam scientiâ supernaturali infusâ; & asserunt primam fuisse necessariam, secundam autem liberam & meritoriam. Ita Soto lib. 3. de natura & gratia cap. 7. Viguierius in institutionibus Theologicis cap. 20. Medina hic art. 3. & Suarez disp. 39. sect. 2. idque probabile reputat.

Nnnn

Asturi-

Asturicensis quaest. 5. de gratia Christi, & indicat Ferrariensis 3. contra Gentes cap. 62.

Alij duos alios actus charitatis in Christo distinguunt, utrumque regulatum scientiâ beatâ, unum quo bona Deo intrinseca dilexit, alterum quo bona ipsi extrinseca voluit, nimirum gloriam, laudem, honorem, & obedientiam, quæ illi à creaturis exhibentur; & asserunt ipsum non meruisse primum actum charitatis, sed per secundum. Hunc dicendi modum amplectitur Lorca disp. 72. concl. 2. & placet Cipullo hic art. 3. dub. 2. concl. 2.

Alij denique asserunt dilectionem Christi ut terminatam ad bonitatem divinam, ut est ratio diligendi Deum, & illius perfectiones necessarias, liberam non fuisse, nec meritoriam: ut autem terminatam ad bonitatem divinam, ut est ratio diligendi creaturas, & volendi Deo bona extrinseca, non necessariam, sed liberam fuisse, & per consequens prout sic meritoriam. Ita Capreolus in 3. dist. 18. ar. 3. Asturicensis, Nazarius, Alvarez, Aravius, & alij ex recentioribus Thomistis.

§. II.

Resciuntur tres prima sententia, & quarta statuitur.

42. **D**ico primò: Christus meruit per actum charitatis.

Probatur breviter: In Christo fuit meritum, ut art. præc. ostensum est: At meritum per se primò reperitur in actu charitatis, & dependenter ab illo in actibus aliarum virtutum, ut docet S. Thomas 1. 2. qu. 114. ar. 4. & probatur, nam tota ratio nostri meriti apud Deum in hoc consistit, ut ea, quæ nostra sunt, demus Deo, & quali in ejus commodum offeramus, quantum est ex parte nostrâ: quod sola charitas facit, vel elicitivè, vel imperativè; quia ipsa sola per se primò & formaliter respicit bonum divinum, seu gloriam Dei amplificandam & extendendam, ordinatque omnia in hunc finem; reliquæ verò virtutes, si sint naturales, non versantur inmediate circa Deum, sed circa aliquid creatum: si verò sint Theologicæ, sicut fides & spes, Deum ut primam veritatem revelantem, vel ut bonum nostrum respiciunt: Ergo Christus meruit per actum charitatis.

43. Confirmatur: Christo concedendum est meritum majori perfectione possibile: Sed meritum actus charitatis est specificè perfectius meritò aliarum virtutum: Ergo asserendum est Christum per actum charitatis meruisse.

44. Confirmatur amplius: Si quid obstarat quominus Christus per actum à charitate elicitum non meruerit apud Deum, maxime quia hic actus non fuit in eo liber, certum enim est omnes alias condiciones ad meritum requisitas in illo fuisse repertas: Sed actibus charitatis in Christo non defuit libertas, ut infra ostendemus, & patet in actu charitatis, quo Christus bona extrinseca, gloriam scilicet & honorem, Deo desiderabat: certum enim est hunc saltem actum in Christo fuisse liberum, probaturque primò, quia sola bonitas increata clarè & intuitivè cognita voluntatem necessitat ad sui intellectiorem: At per illum actum non attingebatur ut quod bonitas increata & divina, sed bonitas limitata & finita: Ergo non erat necessarius, sed liber. Secundò, Actus ille erat participatio formalis dilectionis Dei, qua bona illa extrinseca sibi vult: At

A Deus non necessariò, sed libere sibi bona illa intrinseca appetit: Ergo etiam actus, quo Christus bona Deo extrinseca appetebat, non erat necessarius, sed liber. Terciò, objectum non videtur necessitare voluntatem divinam, nec creaturam necessitare potest, nisi ratione imperfectæ propositionis: Sed bona Deo extrinseca non necessitant ejus voluntatem, & alias Christo cum illa imperfectiōne non proponebantur: Ergo nec voluntatem creaturam animæ Christi necessitabant, subindeque actus charitatis, quo Christus bona illa Deo desiderabat, non erat necessarius, sed liber.

Dico secundò: Non datur in Christo duplex amor erga Deum, alter regulatus scientiâ beatâ, & alter regulatus scientiâ beatâ.

Probatur breviter: Vel illi actus specie, vel solo numero inter se differrent? Neutrum dici potest: Ergo in voluntate Christi reperiri non possunt. Major patet, Minor etiam quoad primam partem manifesta videtur: cum enim charitas sit virtus unius speciei atomæ, sicut fides & spes, non potest elicere duos actus specie diversos. Probatur verò quantum ad secundam: cum præter communem Aristotelis & D. Thomæ doctrinam, duo accidentia solo numero distincta, non possunt simul esse in eodem subiecto, si duo illi amores erga Deum solo numero inter se differrent, non possent simul in eadem Christi voluntate existere; & ita oporteret quòd pro illo instanti, vel tempore, quo anima Christi diligebat Deum ut cognitum per scientiam infusam, cessaret ab actu dilectionis beatificæ, qui sequitur scientiam beatam, quod tamen admitti non potest, cum amor beatificus, sicut & clara Dei visio, ad quam sequitur, & a qua regulatur, aternitate participata mensuretur.

Huic argumento, quod præcipuum & fundamentale est, dupliciter occurrunt Adversarij: Aliqui enim respondent, duos illos amores specie inter se differre, amor enim (inquiunt) non à bonitate objecti, sed ab illius apprehensione specificatur, ut à ratione formali, unde cum scientia infusa & beatâ specie inter se differant, amores etiam his cognitionibus regulati distinguuntur specie, quamvis eandem Dei bonitatem proponant. Alij verò dicunt, duplicem illum amorem solo numero esse distinctum, quando verò dicitur duo accidentia solo numero diversa non posse simul in eodem subiecto existere, hoc intelligendum esse de accidentibus absolutis, aliter, non autem de respectivis, quæ terminum extrinsecum, vel objectum respiciunt; quia ex terminis, quos respiciunt, potest desumi diversitas eorum individualis, etiam si ex subiecto non distinguantur numero.

Verum utraque responsio facile potest confutari. Prima quidem tripliciter: In primis enim ex illa sequitur, charitatem Christi non esse unicam specie habitum, cum implicet unum speciem habitum elicere actus specie diversos, ut supra arguebamus.

Secundò, Apprehensio non est formale obiectum nec quod, nec quo voluntatis, sed bonitas ipsa apprehensa & voluntati proposita, ut docet Philosophi in physica, & colligitur ex D. Thomâ qu. 25. de verit. ar. 1. ad 6. ubi docet diversitatem apprehensionum per accidens se habere ad variandos appetitus, nisi eam sequatur diversitas apprehensorum, hoc est bonitatum appetibilium: Ergo stante eadem bonitate specificè